

Nro. 49.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Költ Bétsben Kedden Decembernek 17-ik napján,
1799-ik esztendőben.

Hadi Történetek.

Mind Olosz országból, mind pedig a' Rénu^s mellől, örvendetes tudósítások érkeztek Bétsbe a' fő Hadi Cancellariához, a' melyek *Extrablatok*ban tétettek közönségeslé. Egyik, a' még *Piemont*ban az ellenségtől el-foglalva tartatott *Coni* várának *Capitulatzió*val lett kezünkre-jutását: a' másik pedig, *Philipsburg* várának, a' mely 8 napoktól fogva az ellenséges tábortól ismét körül-vétettetve tartatott, a' F. M. Lieutenant Gr. *Sztárai*, vezérlése alatt lévő Cs. Királyi feregek által Déc. 2-dikánn és 3-dikánn történt ujjantoni fel-oloztatását, foglalja magában. — „

„A' mi *Philipsburg*nak fel-oloztatását illeti,

az ellenség' vesztése azon két napokon, nem há-
tározthatik meg: de, maga az ellenség is teszi
azt 1000 emberre: fogságta 8 száz Frantziák
estek.

„A' magunk' vesztését, a' holtakat és sebes-
eket együvé számlálva, 500 embernél nem teszi
többre F. M. Lieutenánt Gr. *Sztárai*: hanem igé-
ri, hogy mihelyest a' Regimentektől a' külön-
külön való szám-vételek bé-érkeznek, mingyár
maga is el fogja azokat küldeni.

A' *Coni* várának el-foglaltatása ilyen szókkal ada-
tik elő a' *Bétsi Extrablattban*: — „

„Egy második, rend kívül fontos, és igen ör-
vendetes tudositással, az *Orániai* Printz Regiment-
je béli Kapitány *Oschee* érkezett ide, minthogy
Indzsiner-Oberltl. Gr. *Orlandini*, a' kit azzal Gen.
Melas el-küldött volt, ezen útjában meg-bete-
gülvén, *Veronában* maradni kéntelenített. —

„Minekutánna Déc. 2-dikánn (igy írta-meg a'
dolgot Gen. *Melas*) a' vár-vivó ágyuk minden
battériákba bé-hordattak, és egyéb készültek is
mind helyben lettek volna, 3-dikban virradólag
a' tüzeléshez minden battériák hozzá kezdette-
nek, és ahoz oly hathatóson hozzá láttak, hogy
még az nap' dél-elötti 9 orakor a' szélső ellenséges
battéria egy bombi által, a' mely annak puska-
poros-iregire le-hatott, már fel-vettetett volt. —
„Az ellenség, a' várból való leg hathatósabb ágyu-
zás által is meg nem gátolhatta a' mi tüzelésünk-
nek hathatós munkásságát; már dél-tájban né-
hány gyulások estek volt a' városban, és estve fe-
lé a' középső ellenséges battéria is, melyben né-
hány ágyuk és 18 pattantyusok voltak, fel-vette-
tett —

„A' meg-szűnés nélkül harapozó gyuladá-
sok, melyeket az essőhöz hasonló bombik és
egyéb féle ágyu-golyobisoknak bé felé való lö-
ródása miatt, telyefféggel oltani sem lehetett, ar-
ra indította az ellenséges Komendánst, hogy az

oltromot igazgató Cs. Királyi F. M. Lieutenánthoz, H. Lichtensteinhoz, a' Városi Elöljáróknak egy kéro-levelével, melyben ezek a' városnak megkíméltetéséért esedeztek, egy követet küldjön-ki. — „Minthogy azonközben H. Lichtenstein, a' nélkül, hogy ezen követségre valami tekintettel viseltetett volna, az agyuzást még inkább kettőztette: kéntelennek látta az ellenséges Komendáns, a' tüzelésnek még-szüntetődése végett, azon éjfélkór olyan izenetet ki-küldeni a' Hertzeghez, hogy reggelre kelve egy telyes hatalommal felruházott követet fogna, az alkudozásra és egy Capitulátziónak meg-készítésére, ki-küldeni. —

„De, ez az ajánlás sem fogadtatott-el; és tudtára adatott az ellenségnek, hogy az ágyuzás meg nem szünetődik addig, míg a' meg hatalmazott Követ künn a' táborban meg nem jelenedik: mely ki-nyilatkoztatáshoz képpest a' tüzelés a' következett éjjel is, kettőzve és minden erővel folytattatott, mind addig, míg végre más nap' reggeli 8-tzadfél orakór a' Capitulálás felől való egyet-értés végett, egy ellenséges pattantyus Oberster a' táborba ki-érkezett. — „Előbb igen mefsze ki-tsapongó és idő-halasztást kereső fel-tételei voltak az ellenségnek: hanem, olyan ki-nyilatkoztatást tétetett néki H. Lichtenstein, hogy vagy a' részünkről valószul-adatandó (a' mingyár következő Capitulátzióban olvastató) Feleletekre álljon reá az örző fereg, vagy pedig az után a' miénk által tölle erőzakkal ki-tsikortató *discretzióra*, tartsa készen magát. — „Az elsőt valósztván az ellenséges Követ, így készült-meg a' következő — „

„Capitulátzió — „

„1) Art. A' tüzelés és a' dolgozás, mától fogva mind két rézről szünnyön-meg. — *Felelet:* Helybe hagyatik; hanem, abban a' szempillantatban, mihelyest a' vár' Komendánssa a' Capitulátzióhoz nem tartaná magát, vagy idő-halasztást keresne, el-kezdődik az ágyuzis →

„2) Art. A' vár, 25 napok mulva, ha az alatt a' meg-szállás alóll fel nem oldoztatik, által adatik. — *Fel.* A. Frantzia örző-sereg, honap, u. m. Déc. 4-dikénn, dél előtti 10 orakor, pengő muzsikával, lobogó zászlóval, égő kanótzokkal, és két ágyukkal, a' *Turini* nevü kapunn, kimaschérozik a' várból; a' glaszinn le-teszi fegyvereit, magát hadi fogságra adja, és a' szokott marsch-úti régulák szerént, a' Cs. Királyi tartományokba vitettetik-el. —

„3) Art. Abban az esetben, hogyha a' vár fel fogna adattatni, az örző-sereg, szokott parádéval, és oly fel-tételalatt maschérozik-ki, hogy visszfa-tseréltetéséig nem tsatazik; fegyvereit, 2 ágyuit, 2 munitziós szekereit, bagázsiáját, magával el-vizfi; 4 fedett szekereket is viszen-el. — *Fel.* Már erre a' 2-dik Artikulus alatt vagyon a' felelet; minden személy meg-tartja személyes tulajdonát; fedett szekér nem engedtetik egy is. —

„4) Art. Az örző-sereg mellé elegendő késérők adattatnak a' szélső Frantzia polztig, és az a' marsch alatt minden kedvetlen történetek ellen védelmeztetik. — *Fel.* Ez az oltalom, mind a' Cs. Királyi tartományok felé, mind pedig ki-tseréltetődése után Frantzia ország felé való utozása alatt, ki szolgáltattatik az örző-seregnek. —

„5) Art. Magános tulajdona minden személynek, gondoson védelmeztetni fog. — *Fel.* Helybe-hagyatik annyiban, a' mennyiben a' tsupa magános személyek' tulajdonáról vagyon szó. —

„6) Art. Abban a' történetben, hogyha a' vár fel találna oldoztatni, az addig egymásnál tartatott kezesek költsönösön visszfa adatnak, és az ellenkezés, a' tett hir-adás után 24 orák mulva kezdődik ismét el. — *Fel.* Ez már el-végeződött a' 2-dik Artikulus alatt. —

„7) Art. A' malmokra, azoknak el-dugott vizeik, a' Capitulatziónak meg-készülése után, ha-

ladék nélkül botsáttassanak vízfűzre. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

„8) Art. A' várban hátra-maradó betegek, Frantzia orvosok és Seb-orvosok által gyógyíttassanak; a' mely végre a' szükséges pénz, fizogáltattassék ki nekik: meg-gyógyulások után egy Auszriai fegyveres tsoport által késértetteffenek a' Frantzia felső posztokig. — *Fel.* Helybe-hagyatik egyéb aránt; hanem, meg-gyógyulások után ezeknek is az légyen állapotjuk, a' mi az örző-feregé.

(A' többi következtk.)

Frantzia Respublika.

A' Confuláris Országlás-formának bé-jövetelét követett, és igen ditsértető, főbb mozdulások közzé tartozik már most az ugy nevezett Kezesi-törvénynek el-törlődése is. Ezen törvény szerént, mihelyt valamely helységben támadás esett, önnét mingyár Kezesek vitettek-el, a' kik felelni tartoztak az ott történendő veszélyekért; a' melyből még nagyobb veszélyek származtak. — Ezt törvént a' mostani Politziai Minister egy közelébről tett elő-adásában, a' leg ki-gondolhatóbb motskos ki-fejezésekkel illette: azt mondotta felölle, hogy a' mostani *Chouans*-támadásnak a' Napnyugoti Departamentomokban, ez légyen leg főbb oka, és hogy tsak ez egyedül nyilván való bizonyságul szolgálhat arra, hogy az előbbeni Országglók mely kevésbé értettek légyen az Országgláshoz, &c. — Elég hozzá, hogy ezt a' törvént a' mostani Törvény-hozó Commissiók, már nem tsak el-törlötték, hanem azt is meghatározták, hogy mind azok, a' kik ennek ereje fzerént árestaltattak, el-botsáttassanak; a' kiknek ezért az ő jofzágaik sequestraltattak, mingyár vízfűzre adattassanak; sőt azolta való kárvállások is vízfűzre fordíttassék. —

A' *Vendé*ben már valósággal jó következései

szemléltettek a' Chouánokra nézve ezen törvény' el-törlődésének; a' *Ligeris* vizének bal partja felől fekvő Chouáns-vidékekenn, már Nov. 18-dikánn fegyver-nyugvás köttetett volt; és reménység volt, hogy a' jobb partja felől fekvő tartományokban is fegyvernyugvás fog fel-állitódni. — *Nantes* várossában ugyan ezen naponn hirdettetett-ki ennek az ismertetés törvénynek el-törlődése, és mind azok, a' kik ott ennek ereje szerint árestomban ültek, azonnal szabadon bocsátattak. Az addig bé-zárattatva tartatott várkapuk közzül is néhányak, mingyár ki-nyittattak. — Annak a' *Nantesi* levélnek, a' mely mind ezeket írta, a' post-scriptumából olvastatik továbbá, hogy a' Chouán-Generálisok valósággal együtt való befzédbe bocsátkoztak légyen a' Respublikai vezérekkel, és a' tökéletes tsendeflégnek helyre állását is, lehet remélleni.

A' hadi készületek egyéb aránt Frantzia országban, minden békefséges tekintetek mellett is, olyanok, hogy egy-hamar lehető békelléggel nem biztathatnak. Az ő ujj készületejéről ezeket olvassuk: — Egy ujj sereget formálnak, a' mely 4 batalion gyalogokból, 14 Schwadron Vadászlovásokból, és 1 Kompánia regularis Lovas-ágyuzókból áll. (Belső vagy külső tzélozásra formáltasék ez a' kitsiny csoportotaska? nem iratik) — Az utóbbi alkalmatossággal fel-gyülytött fiatalokból és a' Hollándiát oda-hagyó csoportokból is, ismét egy ugy nevezett *Északi* tábor formáltatik; a' Rénusi tábor, az ország' belső részéről arra felé takarodó batalionok által, 50 ezer emberekre szaporittatik,

Ha mind ezek, tsak a' hadi böltseffég' réguláitól diktáltató előre való vigyazásból esnének is (ily meg-jegyzést teszen erre a' *Bétsi* Udv. ujj-ság), tsak ugyan valóságos gyanakodást gerjeszthet a' Frantziáknak hadi készületejék iránt, a' mostani Hadi-ministernek Berthiernek a' táborokhoz intézett Proclamátziója: — „Katonák! (igy szoll

Berthier) engemet Hadi-Ministerré neveztek; tsak egyedül azért válloltam-fel ezen hivatalt, hogy vitéz tsatázó társaimnak, a' kik a' szabadságot fundálták, és azt némely áldozat-tételek által meg erőltítették, hafznos lehessenek. Az én szivem, a' ti inségeitek' látására, egészszén a' ki futásig fel-forr. Azok a' nehézségek, a' melyek, hivatal-béli utamban ellenem fognak állani, nem titkok: hanem, az az álhatos fel-tett tzél, hogy a' ti fogyatkó-zásaitokonn könyebbithessenek, erőt fog nékem ad-ni: olyan embereket fogok legédeknek magam-mellé váloftani, a' kik a' magok bé-látások és gondolkodásfaik' modja által, már magokhoz vonták a' Nemzet bizodalját. Az én egész ju-talmam pedig, ha tsak egyéb aránt tzéломat el-érem szerentsém lehet, tsak az a' -feiolli való belső meg-győződés léfzen, hogy, *a' mikör én, mihelyest az esztendőnek része a' fontos hadi mun-káknak folyását meg-engedvén, és a' ti ditsőségeitek-nek's-pálya-futásotoknak uj útát nyitván, a' ti hadi-soraitok közzé viszsa téréndek, a' ti tífzteletetek-hez és háládatosságotokhoz, jult tarthassak.*"

Nagy Britannia.

A' Londoni Udvari Ujjság, nem olyan kedve-ző hangonn ír a' Frantzia Respublikánusoknak a' Chouánokról, mint itt fennebb a' Frantzia Ar-tikulus alatt irtuk ugyan azon dolgokat. — „*Ply-mouth*hoz (ezek a' Londoni Udvari Ujjság' tudó-sításai) egy hir-hozó hajó érkezett Nov. 19-di-kénn, a' mely szerént *Rennes* és *Nantes* város-saik között, 20 ezer Rojalistákból álló tábor áll fegyverben. *Bresthez* egy nagy számu Frantzia Respublikánus sereg maschirozott, attól tartván, hogy a' Royálisták el találják ezt is foglalni; más felöll pedig *St. Brioux* és *Rhedan* mellé, *Páris*hoz tsak 18 ora-távolságra nyomult elő, egy Chouán - sereg, a' hol a' fogházakat meg-nyitotta, és a' Municipalis személyeket

kardra hányta. — A' mi, a' reménsóget továbbá a' Chouánok iránt igen öregbiti, az ezen a' környülállásonn fundálódik, hogy, ugyantsak a' *Londoni* Ujjság fzerént, az Angliai Országló-szék még mind segedelemmel viseltetik hozzájuk, és Nov. 18-dikánn is azzal a' hir-adással érkezett *Plymouthhoz* a' *Chouans* partól vízfíza egy hajó, hogy az oda küldetett pénz és fegyver béli segedelem, kezeiknez érkezett a' Chouánoknak.

M. némü érzékenységgel fogadtatott légyen *Londonban*, a' *Frantzia* Directoriális Országló-széknek Consulariffá lett által-változása, meg-ítélhetni e' következőkből: — „Minden *Londoni*, 17-dik, 18-dik, és 19-dik Novemberi Ujjságok, ennek a' történetnek elő-bezzéllésével voltak tele-tömve. A' 18-diki és 20-diki Udvari Ujjságok is elő bezzéllették ezt környülállásoson. *Frantzia* országból egy *Boulogne* várossa béli utazó *Frantzia*, érkezett Nov. 16-dikánn *Londonba*; ezzel azon egy-hajonn érkeztek-meg mind azok a' *Frantzia* Ujjságok és levelek, a' melyek a' Consularis változást illető leg első híreket magokba foglalták, Ezen tisztból néhány órák alatt puhatotha *Minister Grenville* a' *Párisban* történi dolgokat; a' Kabinet-béli *Ministerek* minyájon öizsze gyülekezve voltak, és az éjjelnek nagyobb részét együtt töltötték, és még azonn-estvénn fok rendelések adattak-ki; *Hertzeg York* pedig ugyan ezen estvénn' a' Gárdisták, *Generál Stábja* által, ily tudósítást adatott-ki a' *Publicumnak*: — „

„Egy *Frantzia*, a' kit *Admirál Lutwitge* küldött ide, oly hirrel érkezett ide (*Londonba*), hogy *Frantzia* ország, Consularis országlás-formát vett légyen magának. *Sieyes*, *Moreau*, és *Bonaparte*, a' *Triumvir*. *Barras* areltomban hever. A' *Directorium* egészszén fel-fordittatott. Leg kisebb ok sinsen arra, hogy ezen hirnek hozója iránt gyanuval lehetne lenni; a' ki még többet is mondott, t. i: hogy a' nép a' Királyi országlás-formát ismét fenn hangonn kívánná; és hogy

némelyek 18-dik Lajost, mások pedig az *Angouleme* Hertzeget (a' volt *Artésiai* Graf, most *Monsieur* nevet viselő, Frantzia Hertzeg' fiát, kívánák Királynak, &c." — Ha, mely tsudalatosnak tettzett is a' Londoniak előtt; ez az eleinten ilyen formában valósággal erőssen nem tökéletes hír-adás: tsakugyan itt, így is a' leg nevezesebbnek tartatott ez lenni, mind azok között a' történetek között, a' melyek Frantzia országban az 1793-dik éftendőnek mindenek előtt isméretes 10-dik Augusztustól fogva történetnek, a' mely azonban még is tsak valamely meg következhető ujjabb változás' paroxysmusának tartatódhatna.

A' Frantziák mostan mind-öfzsze 13 ezer hadi fogjaikat kapják vilzsa Angliából: 8 ezeret a' Hollandiai expeditziót követett Capitulátzió fzerént; 5 ezeret pedig, *Anglus* hadi fogjokért való költsönös váltságul.

Midön közelébről *Londonban* a' Napkeleti Indiai Kereskedő-kompánia, a' Bengalei Gubernátornak Lord Morningtonnak, ki is már most Marquis *Welsey* nevet nyert magának, az ő *Tippo* irant ezen Kompániához meg-bizonyított sok érdemeiért, egy meg-közfönő Irást határozott volna; és a' midön az Orátorok közzül egy valaki *Tippo* Fejedelmet *Tyrannusnak* nevezte volna; *Moore* nevü Orátor ellenben, a' Prussiai Nagy *Friedrich*hez hasonlította ötet, e' féléket hozván elő mellette, hogy az ő Orzága, *Mysore*, a' tulajdon Marq. *Cornwallis*' vallás-tétele fzerént is, egy jól meg-mivelt kerthez hasonlított, és hogy *Tippó* azt sem tudta hadakozás' idejénn, hogy az ő seregi között mi légyen az el-izökés. — „A' Státus' igazgatásának mesterségét és gazdaságát (igy fejezi ki *Moore* magát) pedig a' mi illetti, ebben a' tekintetben muirájok lehetett *Tippó* a' Kereskedő-Kompánia' Igazgatóinak, és ő kéri ezeket, hogy fejez ábrázataikat a' *Fekete* (t. i. Fejedelem) által fzerem-veresbe öltöztettetni, meg ne engedjék.

*Folytatása az Egyiptomi el-kezdett parlózsók-
nak: —*

Noha a' Frantziáknak ezen elztendő elejénn a' *Veres tenger'* partján lévö *Kossir'* kikötö-he-lyének el-foglalása végett tett expeditziójok, ak-
kór szerentsés nem lehetett is: tsakugyan el-fog-
lalta ezt a' nevezetes helyett azútan, magának a'
Londoni Udvari Ujjságnak bizonyítása szerént, Gen.
Beliard; a' melyre magok a' lakosok szolgáltat-
tattak alkalmatosságot a' Frantziáknak, a' kik
tulajdon *Scheikjeiket* (Elölljáróikat) küldötték-el,
hogy ezeket hozzájuk vezessék. Az *Anglusok* fő-
kái iparkodtak azon, hogy ezeket a' Scheiko-
kat ezen tzelezásokban meg-gátolják; és előre
gondólni lehetett, hogy ugyan az *Anglusok* a' több
Arabs kikötö-helyeknek is, a' milyenek *Yambo*,
Djedda, és *Moka*, minden lehető akadályokat
fognak útjukba tenni igyekezni, hogy *Kossirba*
a' Frantziáknak Kávét, &c, ne szállítsanak: a'
Frantziák azonközben, azt a' reménséget, hogy
az *Anglusoknak* ezen iparkodásaikkon gyözedel-
meskedhetni fognának, azonn környülállásonn
fondálták, hogy *Arábiába* *Egyiptomból* szállitják
az eleséget.

*Folytatása a' Cairói Nemzeti Institutum' munkái-
nak; —*

Második ülésében ezen Institutumnak a' pus-
kapor' készítésre alkalmaztatható elzközöket ad-
ta elő Gen. *Andreoffy*. Ennek summája: — *Egyip-
tomban* nintsen bűdöskö; azt eddig *Velentzéből*
hordották *Egyiptomba*; a' *Commiszió* ugy véleke-
dik, hogy azt jó leszen ezen-túl *Siciliából* oda
hordani. A' puskapor-tsináláshoz szükséges hót-
szenet, a' *Rupine* (mint a' természet' országaiban
egy igen jártas és tudós embernek útasítása után
bátorkodom irni, az *Egyiptomi* vizes helyekenn
bövségesen találtató *Mimosa nilotica*) szolgálták.

hatja, melynek fája gödrökben hót-szénné égettetik, és azután porrá törettetik. Saletroma is vagyon Egyiptomnak, melynek főzése Török-buza-kórótűz által, és meg-tisztítottatódása tojás-fejére által esik-meg. Az egélsz munkát tsupa emberi kezek teszik, kik egélszen meztelen kéntelenítettnek dolgozni. Víz kevés kivántatik ezen. puskapor-kéltetés' módjához; a' szemződése, valami sűrű rosta által esik a' puskapornak, mely igen jó, és sokkal kevesebbe kerül, mint az Europai.

Magyar Ország.

Poson. — „Az idvezült Primás és Cardinalis *Batthyani Jésef* ö Hertzegsége és Eminentziája' *Requiemjének* 3 napi ceremoniai, a' folyó Déc. 10, 11, és 12-dikénn mentenek itten a' város Par. Templomában véghez. Az első napon T. T. *Fuchs Xav. Ferentz Nyitrai Püspök* Ur tette a' szolgálatot, a' ki mellett Fő T. *Zsolnay David* Abbas és Kánonok, F. T. Mező *Szegedi Szegedi Pál* Abbas és Kanonok, F. T. *Nejedli Josef* Abbas és Nyitrai Kanonok, és F. T. *Kamanházy* Kánonok Ur, affistáltak, és énekelték az Absolutziót. A' *Requiem* előtt *Wisegradi Abbas* és *Esztergomi Kán.* Fő Tiszt. *Vancsaj János* Ur, mondott egy igen izomoru halotti prædikátziót. — A' második nap' F. T. *Miláfsin Miklos* Cs. Királyi Titok Tanácsos és Székes Fejérvári Püspök Ur szolgált; és F. T. *Katona István* Kánonok, F. T. *Kállai György* Præpoft és Kánonok, F. T. *Hertelendi Gáspár* Abbas és Kánonok, és F. T. *Paintner Antal Mihály* Rattohi Præpoft Urak, affistáltak és énekelték az absolutziót. Ezen naponn, F. T. *Székhelyi Májláth* Antal, Abbas, Præpoft és Kánonok Ur, mondott Deak prædikátziót. — A' harmadik naponn F. T. *Szerdahelyi Aloysius* Püspöki-Vicarius és Wátzi Fő Præpoft Ur szolgáltatta-ki a' misét, és mellette F. T. *Hubert Ferentz* Abbas és Kanonok, F. T. M. *Szegedi Szegedi Pál* Abbas és Kánonok, F.

T. N. Kallai *Kállai György*, Abbas és Kánonok, és F. T. *Weichtler* Abbás és Kánonok Urak assistáltak és énekeltek abszoluziót. Ezen naponn Német nyelvvenn prédikállott F. T. *Somogyi Leopold* Præpofst és Kánonok Ur. — A' szomoru predikátzió után az Esztergomi Vicarius Pokateleki *Konde* Miklós Fő Tiszt. Ur, kezdette-el az örömmisének éneklését, a' ki mellett F. T. *Gr. Haller Ferentz* Abbás és Kánonok, és fennebb tiszt F. T. *Paintner* Antal Ur, assistáltak. Báro *Peréni Károly* F. T. Kánonok Ur, mind Ceremoniárius mind három nap' assistált.,,

Elegyes Levelok.

Páris, 27. Nov. — „

Egy uj rendelése a' Consuloknak; — 3. *Frimair, 8-dik eszt* — „A' Respublika' Consuljai, a' Hadi-minister' fel-adására meg-gondolván azt, hogy a' *Peschiera, Brescia, Pizzighittone* várak', és a' *Meylandi 's-Turini* Kastélyok' Komendánszai, magokat még addig fel-adták, minekelötte az ellenség még ezen várak' árkát fedező menedékes lapajt, az arkonn való kereftül mehetésnek lehetségesse váló tétetődésére fel-vette volna, vagy hogy a' vár' bé-törettetését, vagy annak csak leg alább lehetővé váló lételét, el-várták volna; meg-gondolván továbbá más felöll, hogy a' Fő-vezér (itt *Gen. Scherer*ről vagyon szó), a' mikor ezen várakban örző fereget hagyott, neki szükséges volt azokban ugyan akkor élelmet és ágyuzó készületeket is hagyni; melyet ha nem tselekedhetett, a' fogyatkozásnak vagy a' Commissáriusok vagy az Ágyuzó-tisztek az okai: rendeli a' következőket: — 1) A' Hadi-minister nevezzen egy öt személyekből álló rendkívül való Hadi-Commissiót — 2) a' mely vizsgálja-meg, hogy ezen várak az ő meg-szállódásokkor mitsodás állapotban voltak, hogy mind azok a' kikre az ezen várakra való gondviselés bízott, mind pedig

azok, a' kiknek azokat védelmezni kellett volna, miképpen viselték legyen magokat — 3) határozzá-meg, hogy mind ezek között kik legyenek, a' meg-ítéltetés végett Hadi Itelő-szék' elibe állítottani, méltók? — 4) Ezen rendelkezésnek végrehajtása a' Hadi-ministerre bizattatik, és az nyomtatásban is adattassék-ki — „

„*Bonaparte. Sieyes. Roger-Ducos.* Consulok.
„*Maret,* Generalis Secretarius.

Későbbi rendelése szerént tsakugyan tettek már a' Consulok is több rendbéli változásokat éppen azon Ministerek között is, a' kiket ők magok Consullá való létekkor tettek volt ministerekké. A' *Reinhard'* változásáról már irtunk. Most azt olvassuk, hogy *Bourdon'* helyébe is más Tengeri-Minister neveztetett legyen, t. i. az a' *Forfait* nevű eddig volt Tengeri-Indzsiner-építőmester, ki is, a' *Convent'* idejében Képviselő volt, a' tengeri dolgokban gondos Administratornak tapasztaltatott lenni, 's-a' hajókázásról ki-adott több rendbéli írásai által magát isméretessé tette. *Bourdon,* az *Osiendei,* &c, egy szóval a' 9 ujj Departamentomokhoz tartozó minden kikötő-helyek' tengeri *Ordonnátorjokká* (fő Commiffariusokká), neveztetett.

Egy ujjabb végzése a' Consuloknak, ez: — „1) A' Dunai és Rénusi táborok, *Rénusi tábor* nevezet alatt egyesítették, a' melynek lineája *Genevától* fogva *Oppenheimig* nyulik. — 2) A' Rénus bal mejjéki Német 4 ujj Departamentomok, egy Divisions-Generális alatt, a' 28-dik Katonai Divisiót teszik. Ez a' 26-dik, és a' 3-dik, 4-dik, 5-dik Katona-Divisiók formálják a' Rénusi tábor' Kerületjét. — 3) Minden nagy táboroknál lesznek 3—4 Divisions-Generálisok, mint a' fő vezér Helytartói (Lieutenantjai). Ezek a' fő vezér' ajánlására a' Hadi Minister által neveztetnek ki, és azon helyekenn, a' hollejudendenek, min-

denütt Komanderozói szolgálatot tesznek.“ — (Ezt a' Rendelését a' Consuloknak nem értjük, ha tsak meg nem jegyezzük, hogy ők az egész országot, de tsak katonai tekintetben, Divisiókra osztották-fel. Ilyen Divisió 25 formáltatott volt az országból; most tsinálták hozzá a' nevezett 4 Departamentomokból, a' 26-dikat. Azt, hogy az ugyan itt említett, 3, 4, és 5-dik Divisiókat, *Alsatzia* és *Franche-Comte* teszik, könnyű érteni az előhozott Consularis végzésből. Egyéb aránt ebből, politikai tekintetben Frantzia országgal lejendő öfzfze-tsatoltatódásokat, a' Rénus bal mejjéki Német, ugy neveztető 4 ujj Departamentomoknak, nem kell ki-hozni, és ezt még senki nem is irta: sőt olvastuk, hogy az ujj Consularis változás igen meg-hökkentette légyen a' Máintzi Jákobinusokat; ha tsak ugyan a' *Jákobinus* nevezet alatt a' leg hevesebb Respublikánust, vagy is a' Demagogust értjük; némelyek *Ultra Respublikánusoknak* is nevezték már őket.)

Hogy Gen. *Moreau*, ennek az ujj Rénusi, *Marsena* pedig az *Olofz* országi tábornak, vezérjeiké rendeltettek légyen: ezt jó ideje már hogy irták: hanem, azólta oly fok féle képpen irtak külömb-külömb levelek ezen vezérek felől, hogy majd egészfzen bizonytalan, hol, melyik légyen a' fő vezér. *Massénáról*, egyik azt írja, hogy beteg, másik, hogy az *Olofz* táborhoz tellyefféggel nem akar menni fő vezérnek, harmadik, hogy a' Consulok egy idő-ólta, ötöt nagyon szem-ügy alatt kezdettek légyen tartani, &c. Némelyek szerént, Gen. *Brune* neveztetett fő vezérnek az *Olofz* táborhoz, és *Lecourbe* ismét *Helvétzia* felé veszi *Manheim*' környékeiről az útát. — Ezek, mind tsak szó-szaporító Ujjságok.

A' Külső dolgokra ügyelő *Minister Talleyrand Perigord*, egy idő előtt, valami vádat adott

volt bé az ellen a' *Jorry* ellen, a' ki a' mostani Consuláris változások' alkalmatosságával, a' számkivettendők' laistromába irattatott. Most pedig már ugyantsak ez a' *Talleyrand-Perigord* irt egy oly levelet *Jorry* mellett a' Politziai Ministerhez, a' melyet méltán érzékeny szivü embertől iratott levélnek lehet vallani: „Hazafi Minister! (igy ir) Sajnálva olvastam a' *Jorry*' nevét a' számkivettetésre sententziáztattaknak neveik között. Ez egy igen ifju ember, kinek véttségei engedelmet érdemelnek inkább, mint keménységet. Ő a' Respublika' szolgálatjában vagy on az Olofz országi tábornál. Ki tudja, valyon éppen azon szempillantásban, mikor az ötöt számkivetésbe küldő sententzia ki-ment ellene, nem emeltetődött-e' az ő neve, vagy sebek, vagy éppen egy pátriótai halál által, a' tisztesség' halmára. Minthogy, a'-menyiben előttem tudva vagyan, *Jorry* mást senkit nem, hanem tsak engemet bántott-meg, én pedig arról már rég' el-felejtkeztem: erre nézve igen erőssen kérlek teged' Hazafi Minister, hogy a' Consulokat keresled-meg az iránt, hogy ötöt a' számkivettettek' laistromából töröltesse-kí.

A' Consulok által bé-hozattatott szelidebb Systemának egyik ujj bizonyosságai között hozzák elő egyebek között azt is, hogy az ennek alkalmatosságával árestáltatott személyek közzül, már még tsak az egy *Hassiai Károly* nem bortsáttatott szabadon. — Hogy ez a' Systema, a' revoluzió alatt elő-került több más Systemáktól igen erőssen különbözzék, minden látja: tsak azt nem tudhatni, hogy ezt a' szelidséget, a' Consulok' természetű szelidségeknek, az el-nyomva halgató factziótól való tartásnak, vagy meg-gondólva a' Consuláris ország-lás-formának fundamentomául helyheztesített principiumnak, kelljen-e' tulajdonítani? — Hogy *Bonaparte* egy-s-más észre-adásokat különb-külömb oldalokról vett legyen, az

iránt, hogy magát mint viselje, nem fundamen-
tom nélkül jegyzték-meg némelyek. — Ha nem
tsupa költemény, egy ilyen észre-adó levél a' kö-
vetkező is — „

Bonapartéhoz: — „Ha te vagy az, a' kit a' Vég-
„zés a' Frantzia revoluziónak, a' szabadság-
„nak, a' nép' felsőségének, és a' Philosophiá-
„nak hasznával lejendő bé-rekeztésére, elő hi-
„vott, nagy elmésség, nagy lelkűség, és rész-
„re nem hajló indulat nélkül valóság, léfsznek
„a' te magad-viseletének forgó kerekerei: ezek-
„nek segedelme által nagy emberré leszel, az
„emberi nemzetnek jól-tévői között első rangot
„foglalsz, mindeneknek háládatosságát és tisz-
„teletét meg-nyered. — „

„Ha ellenben, azt a' meg-vakított mulandóságot,
„a' mellyel a' nagy hira a' te nevedet körül-vet-
„te, tulajdon hasznodra igyekezed fordítani,
„ugy te nem egyéb, hanem tsak egy nagyra-
„vágó ember vagy, a' ki, tsupa hatalmat akarsz
„magadévá tenni, vagy a' szabadságot, nép'-
„felsőségét, és a' hazát, egy ujjabb Despotának
„akarod fel-áldozni, 's-te ekkör nem egyéb, ha-
„nem tsak egy alacsony tyrannus vagy, és méltó
„tő az emberektől való gyűlöltetésre —

(alá-írás) — „A' Szabad ember, a' te ditsős-
„ségednek vagy vétkeidnek, a'
„te gyalázatodnak vagy meg-
„fenyítettédésednek, szemlélője,
„a' ki kész vagy a' te celebra-
„lásodra, vagy átkozásodra.

Velontzéből: — „Itten Déc. 1-ső napján a'
Cardinalisok, minekutánna az ugy neveztetett Sz.
Lélek' miséje a' Nagy Sz. György templomában
el-énekeltetett volna, a' Pápa-válofztásra a' *Con-
clavéba* bé-mentenek.

P. D.